

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 105:3

Onder redactie van Prof. Dr V. Hepp, Dr K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Prof. Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr Job. C. Breen, Amsterdam; Dr K. Fernhout, Vreeland; Prof. Dr F. W. Groshede, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. G. Kunst, Arnhem; Dr H. W. Laman, Assen; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr J. C. Rollmann, Utrecht; J. Strikwerda, Dokkum; Dr J. Thijis, Zwolle; Dr J. Veldkamp, Hilversum; E. Visser, Arnhem; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielinga, Hoofddorp; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Adres der Redactie:
Prof. Dr V. HEPP, Van Breestraat 14, Amsterdam.

Drukkers-uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58. — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland en Ned. Indië f7.50 per jaar.
Advertentie: 25 ct. p. regel. — Losse nummers f0.15.

BERICHT AAN ONZE ABONNE'S.

Wij deelen hierbij mede, dat wij besloten hebben eenige verandering te brengen in de wijze van dispositie der abonnementsgelden.

Tot dusver werd over het abonnementsgeld beschikt per KALENDER-halfjaar. Meermalen werd ons echter verzocht, waar de Jaargang van „DE REFORMATIE“ loopt van October tot October, onze disposities hiermede in overeenstemming te brengen. Wij hebben gemeend hieraan thans gevolg te moeten geven en zullen dus voortaan onze halfjaarlijkse kwitantien afgeven per 1 October en 1 April.

Waar nu de abonnementsgelden betaald zijn tot 31 December 1926, zullen we, ter bereiking van het voorgestelde doel en ter vermindering van dubbele dispositiekosten, zoo vrij zijn met onze eerstvolgende kwitantie te beschikken over de drie nog volgende kwartalen van den loopenden jaargang, alzoo over f3.75 + f0.15 incassokosten.

Wij menen, ter besparing der incassokosten, genoemd bedrag op onze postrekening (no. 36000) storten of overschrijven dan geven wij hiertoe tot 18 JANUARI gaarne gelegenheid. Na dien datum gelieve men echter geen betalingen meer te doen, doch onze kwitantie af te wachten.

DE UITGEVERS.

INHOUD: Het jaar 1926 II. — Uit de Schrift. De komende Maand (Matth. 2: 47 en 19). — Kerkelijk Leven. Het vonnis van Prof. Hartje van V. Tusschen twee vuren. — Literatuur en Kunst. Paul Morand, Rien que la terre. — Pop. Wetenschap. Schetsen: Gidbertus Voeltius XIV. — Het Boek van de Week. — Uit de Buitenlandsche Kerken: Pers-sterren. — Pers-chron. — Kerk-chron. — Enz.

HET JAAR 1926.

II.

Winst en verlies.

Berekenen wij nu over 1926 winst en verlies in ons kerkelijk leven, dan hebben wij ongetwijfeld kwantitatief, naar het getal, schade te boeken.

Door het schisma verloren wij vele leden.

Een juist cijfer kan niet worden opgegeven.

Toch staat dit wel vast, dat het percentage gering is. Bij den haard van het schisma, in Amsterdam-Zuid, is het numeriek van betekenis. Ook daarvan echter zijn geen nauwkeurige getallen bekend. De opgave, welke de kerk van Amsterdam-Zuid vóór de scheuring deed, blijkt slechts een schatting te zijn geweest en dan wel een schatting erg aan den hoogen kant. Maar elders — ook in Amsterdam-Centrum — zijn de groepen niet groot. Een tamelijk veilige raming brengt ons tot een kleine drieduizend zielen.

Op de ruim 540.000 zielen, welke onze kerken tellen, is het schismatische cijfer verdwijnend klein.

En het laat zich aan het eind van het oude jaar gelukkig aanzien, dat het niet veel grooter zal worden.

Maar het kwantitatieve zegt ons zoo weinig.

Of liever wanneer de vraag om antwoord roept aan welken kant de waarheid is, zegt het getal op zichzelf niets.

Indien het schisma tien, vijftig, honderd maal meer slachtoffers had gemaakt, zouden wij in onze overtuiging, dat de waarheid aan de zijde van Assen wordt gevonden, niet zijn geschokt.

Uit ander oogpunt echter hechten wij aan het getal woer wel eenig gewicht.

Indien Assen ontrouw ware geweest, indien het het rationalisme in onze kerken had laten voortwerken, zou naar menscheijke gedachte over tien jaar de breuk veel ernstiger zijn geweest.

Want de breuk moest komen, vroeg of laat.

Maar dan zou het niet bij een kleine drieduizend zijn gebleven.

Wij durven bij geen benadering te beschermen hoeveel duizenden een eventueel schisma dan wel zou hebben verslagen.

Inzooover heeft het getal wel waarde, dat de trouw van schier de grootste mogelijke moederheid stemt tot dank.

Wat wij in het begin van 1926 schreven, n.l. dat heele deelen van ons land door de kwestie niet werden beroerd, is door de uitkomst gestaafd.

En zelfs in de centra van de beweging is het bijzonder meegevallen.

Meninge had dat niet gedacht.

De Synode overwoog bij het nemen van maatregelen zelfs de mogelijkheid, dat er tegenclasses gevormd moesten worden.

Dit is gelukkig niet noodig gebleken.

En als wij nu op het kwalitatieve letten, dan schakelen wij de gedachte uit, als zouden aan den kant van Assen alleen oprechte christenen staan en aan goede zijde slechts christenen van den zelfkant worden gevonden.

Zoo'n gedachte mag onder ons geen post vallen.

Wij weten beter.

Maar wanneer wij het schisma als geheel nemen, dan heeft dit kwalitatief gesproken aan onze kerken zuivering gebracht.

Want het rationalisme beteekent niet alleen een denkfout, maar ook een levensfout.

Rationalisme ging immer gepaard met toenadering tot de wereld.

En dat het verschijnsel der wereldgelijkvormigheid in de schismatische kringen — het zij hier herhaald: niet hoofd voor hoofd en ook niet zoo, dat allen, die met Assen aan de belijdenis trouw bleven, er geheel vrij van bleven — zich het opvallendst openbaarde, is voor ons voor geen tegenspraak vatbaar.

Het lust ons niet hier in bijzonderheden te treden.

Waarop wij doelen is genoegzaam bekend.

Indien het verslag van een lezing juist is — dit voorbehoud maken wij uitdrukkelijk — dan heeft een schismatisch spreker de wereldgelijkvormigheid zelfs verdedigd.

Volgens hem zou in de Schrift wel wereldlieft worden verboden, maar wereldgelijkvormigheid niet.

Alsof er niet geschreven stond: en wordt dezer wereld niet gelijkvormig! (Rom. 12:2).

Het is wel merkwaardig, tragisch zoo gij wilt, dat een predikant, die eens waarschuwde tegen de vernietiging onzer kerken, tegen Assen heeft gekozen.

Moge hij in de schismatische kerken als het geweten fungeeren.

En nemen wij nog immer zijn waarschuwing ter harte!

Op de kerkelijke conferentie onzer schismatische broeders maakte dit een der programpunten uit: bepaling van hun houding ten opzichte van de kerk.

Er werd te verstaan gegeven, dat onze kerken daarmee niet genoeg ernst maken!

Blijkbaar vergat men, dat kerk geen eenheidsbegrip is.

Wij vonden er geen melding van gemaakt, dat ook door de kerk de antithese loopt.

Dat klopt ook wel eenigszins op de feiten.

Wij zagen met leede oogen hoe juist in die kringen, waaruit later het schisma is voortgeko-

men, een kritiekloze houding tegenover de kerk werd aangenomen.

Ook wij zijn minnaars van de kerk.

Maar wij maken onderscheid tusschen christelijke en wereldsche kerk.

Tegenover de laatste, wij schamen ons niet dit openlijk te verklaren, staan wij vijandig.

Voor de eerste zijn wij warme propagandisten.

Het is waar, dat er in onze kerken zijn, die niet de tweede ook de eerste voor een goed deel zouden willen uitwerpen.

Het behoort tot onze reformatische roeping op de bewustwording in deze bij onze menschen te werken.

Onder onze dooden was er vooral één, die zich telkens weer als kultuurmens deed kennen.

Het was onze ontslapen medewerker Dr de Moor.

Wij missen in ons blad zijn „muzikale kronieken“.

Ook op letterkundig gebied had hij groote verdiensten.

En al was hij in dit opzicht misschien nog te zeer de litteratuur-opvattingen van een vorige generatie toegedaan, hij bezat tenminste litteratuur-opvattingen.

Zulke menschen zijn onder ons nog al te schaarsch.

Maar niet alleen als echt Gereformeerd cultuurmenschen hadden wij zijn gedachten in zegening, ook — en nu gebruik ik het woord eens in een geheel anderen dan den gewonen zin — als kerkvader.

Kerkvader was hij, niet omdat hij een fundamentele dogmatische beteekenis voor onze kerken heeft gehad, maar omdat zijn hart vervuld was van vaderlijke zorg voor de plaatselijke kerken, welke hij diende en voor onze kerken in het algemeen.

Den man, die op onze kerkelijke vergaderingen zijn plaats geheel kan innemen, zien wij nog niet aangewezen.

Hij was een bij uitstek ordenende geest. Hij bereidde zich op alle gebeurtenissen voor. Het scheen wel, dat hij nooit kon worden verrast. Alleen — God heeft hem verrast door hem midden in den synodalen arbeid weg te rukken en op te nemen in Zijn heerlijkheid. Hij ging naar de kerk, waar geen schisma meer mogelijk is.

Zijn starven blijft voor allen, die van de Asser Synode deel uitmaakten, onvergetelijk.

Gelukkig heeft de Heere onze kerken in dit jaar niet veel van zulke slagen toegebracht.

Het sterftcijfer onder de dienstdoende dienaren des Woords was zeldzaam klein.

Het bedroeg niet meer dan vier.

Eén hunner had — aangrijpend! — juist zijn diensttijd vervuld.

Hij, n.l. Dr O. J. Geerling van Zaltbommel, hoopte te gaan rusten van zijn arbeid.

En hij rust ook van zijn arbeid, maar anders dan hij meende.

Hij ging in de rust, die daar overblijft voor het volk van God.

Ook voor een ander lag het emeritaat in het verschiet. Wij bedoelen Dr P. I. Jongbloed van Deventer.

Eén stond er nog met Dr de Moor in de kracht van zijn leven, de stoere Dr R. van de Kamp te Barendrecht.